

Т. Абдымомунов атындагы Жаны-Алыш орто мектебинин окуучулардын билим алуудагы жетишкендиктерин баалоо системасы жөнүндө жобо

Жалпы жоболор

1.1. Бул Жобо бекитилген:

- окуучулардын билимдерине жана жөндөмдөрүнө баа берүүнүн негиздери, шарттары жана тартиби;
- окуучулардын оозеки жана жазуу жүзүндөгү жоопторунун критерийлери;
- белгилердин топтолуу ченемдери;
- жыйынтыктоочу бааларды коюу эрежелери;

1.2. Жобо:

- Кыргыз Республикасынын мыйзамдарына ылайык ар бир окуучунун билимине объективдүү баа берүүнү мектепте камсыз кылуу;
- окуу боюнча мамлекеттик билим берүү стандартынын талаптарына план боюнча;
- окуу процессинин жыйынтыктарын баалоонун тартибин, ченемдерин жана жол-жоболорун аныктоо;

1.3. Бул Жобо Кыргыз Республикасынын мыйзамдарына жана мектептин Уставына ылайык иштелип чыкты.

1.4. Баа берүүнүн максаттары:

окуучулардын окуу мотивациясын жана окутуу өз алдынчалуулугун жогорулатуу;

- билим алуучулардын билимдеринин сапатын жогорулатуу;
- окуучулардын билимдеринин жана жөндөмдөрүнүн объективдүүлүгүн баалоо;
- окуу жылындагы билим берүү программасы тарабынан аныкталган мамлекеттик стандартты өздөштүрүүнүн сапаты үчүн педагогикалык кызматкерлердин жана окугандардын жоопкерчилигин жогорулатуу;
- жалпы педагогикалык жамааттын жана айрым мугалимдердин,
- теориялык жана практикалык билимдердин иш жүзүндөгү деңгээлин белгилөө;
- бул деңгээлди билим берүү стандартынын талаптарына өз ара катышы;

1.5. Жобо Статусу

Бул жобо мектептин ишмердүүлүгүн жөнгө салуучу локалдуу акт болуп саналат.

Жобо Билим берүү процессинин бардык катышуучуларына маалымдалат.

Бардык педагогикалык кызматкерлер өз ишинде ушул Жобону жетекчиликке алууга милдеттүү.

1.6. Бул Жободо төмөнкүдөй аныктамалар пайдаланылган:

Баалоо-бул окуп жаткандар окуу материалын өздөштүрүүсүнүн даражасын аныктоо боюнча процесс. Баалоого билимдин көлөмү жана системалуулугу, ошондой эле окуу

ишмердигинде жетишкендиктерди мүнөздөгөн ыкмалардын, жөндөмдөрдүн, компетенциялардын калыптанышынын деңгээли да тийиштүү болот.

Аттестация-бул окуп жаткандарга конкреттүү окуу дисциплинасынын, предметтин изилдөө процессинде же ал аяктагандан кийин өздөштүрүүсүнүн сапатына баа берүү. Мектепте баалоо тутуму аттестациялоонун төмөнкү түрлөрүн камтыйт: учурдагы, тематикалык, аралык, жыйынтыктоочу.

Учурдагы аттестация - бул окуу программасына ылайык учурдагы сабактарда мугалим тарабынан жүргүзүлүүчү окугандардын билимин системалуу текшерүү. Бул окуу дисциплинасынын, предметтин мугалими тарабынан өткөрүлөт. Учурдагы аттестация окуп жаткандардын окуу ишин оперативдүү башкарууну жана аны оңдоп-түзөтүүнү камсыз кылат.

Тематикалык аттестация-бул окуп жаткандардын конкреттүү окуу дисциплинасынын кандайдыр бир темасын (теманын бир бөлүгүн) өздөштүрүүсүнүн сапатына, алар окуусун бүткөндөн кийин баа берүү. Бул окуу сабагын (предметин) мугалим же мектеп администрациясы тарабынан ички мектепке көзөмөлдөө алкагында жүргүзүлөт.

Аттестациялоодо-беш баллдык баалоо системасы: 5 (эн жакшы), 4 (жакшы), 3 (канааттандырарлык), 2 (канааттандырарлык эмес).

2. Уюштуруу учурудагы аттестациялоо жана билимди көзөмөлдөө.

2.1. Учурдагы аттестация 2-11-класстардын окуучуларынын арасында өткөрүлөт.

2.2. Окуу жылынын ичинде 1-класстагы окуучуларды учурдагы аттестациялоо белги койбостон жүргүзүлөт.

2.3. Билимдерди учурдагы көзөмөлдөөнүн негизги милдеттери:

окуп жаткандардын окуу программаларын өздөштүрүүнүн орто аралык натыйжаларын баалоо;

окутулган окуу программасын өздөштүрүү сапатына жараша окуу программасын изилдөө темптерин корректировкалоо;

мугалим тарабынан төлөнүүчү өз убагында педагогикалык жардамды уюштуруу жана каталарды системалуу талдоо үчүн билимин учурдагы көзөмөлдөөнүн натыйжаларын пайдалануу;

2.4. Билимдерди учурдагы көзөмөлдөөдө предметтик мугалим белгилүү бир себептер менен сабакты бербей калган учурда окуу бөлүмүнүн башчысынын көрсөтмөсү менен директордун буйругу арылуу алмаштыруучу мугалим жүргүзөт.

2.5. Учурдагы аттестациянын формасын билим алуучулардын контингентин, окуу материалдарынын мазмунун, алар пайдаланган билим берүү технологияларын ж. б. эске алуу менен мугалим аныктайт.

2.6. Текшерилүүгө жана бааланууга тийиш болгон материалдын мазмуну жана көлөмү билим берүүнүн мазмунунун милдеттүү минимуму жана окуу программасы менен аныкталат.

2.7. Көзөмөлдү жана баа берүүнү жүзөгө ашырууда төмөнкүдөй талаптар аткарылууга тийиш:

окуу материалын өздөштүрүүнү текшерүү жана баалоо дайыма жана үзгүлтүксүз жүргүзүлөт;

окуп жаткан адамдын билимин жана жөндөмүн текшерүү жана баалоо жеке мүнөздө болот,

мугалим ар бир окуучунун билимин, билгичтигин жана көндүмдөрүн текшерет жана баалайт;

- билимин жана жөндөмүн текшерүү жана баалоо үчүн ар кандай формалар жана ыкмалар колдонулат: оозеки сурамжылоо, жазуу иштери, тесттер, зачеттор, лабораториялык, практикалык иштер ж. б.;
  - баа берүүдө эске алынуучу төмөнкү сапаттык көрсөткүчтөр каралат:: толуктугу, тереңдигин билүү , билимин практикада колдонууга , анын тааныш жана тааныш эмес кырдаалдарда, саны жана мүнөздүү каталары ;
  - билимди учурдагы көзөмөлдөө кетирилген каталардын талдоосун жана андан кийинки жеке иштерди болжолдойт.
- 2.8. Окугандардын оозеки жообу дароо жооп бергенден кийин мугалим тарабынан бааланат жана комментарийленет.
- 2.9. Мугалим тарабынан текшерүү жазуу иштери, дилбаяндар, мугалим тарабынан журналга жана күндөлүккө коюлат жана окуп жаткан датасына ылайык ишке ашат.

Аткарылган жазуу иштери үчүн белги андан кийинки сабакка карата журналга жазылат, буга төмөнкүлөр кирбейт:

- орус тили жана адабияты боюнча 5-9-класстарда чыгармачылык жумуштар үчүн белгилер - аларды өткөргөндөн кийин бир жумадан кеч эмес;
  - орус тили жана адабияты боюнча 10-11 –класстарда дилбаян жазуу үчүн белгилөөлөр- 14 күндөн кеч эмес.
- 2.10. Эгер сабак мектепте болгон биринчи күнүнө туура келбесе, белги мурдагы сабагында жок болгон окуучуга жооп берүүгө коюлушу мүмкүн.
- 2.11. Учурдагы көзөмөлдүн натыйжасында алынган белгилерди кайрадан коюуга мугалимдин кароосу менен жол берилет.
- 2.12. Күн тартибине киргизилген күндөлүк белгини коюуга катуу тыюу салынат.:
- окуп жаткан баланын сабакта же өзгөрткөндө жүрүм-туруму;
  - окуп жаткан адамда зарыл окуу материалдары жок;
  - сабакка жүйөлүү себептер боюнча келбей калгандыгына байланыштуу окуучулар аткарбаган жумуштар.

3. Тематикалык БИЛИМДИ КӨЗӨМӨЛДҮ УЮШТУРУУ

- 3.1. Билимди тематикалык көзөмөлдөөнү жыйынтыктоочу иштер академиялык дисциплинанын темасынын (теманын бир бөлүгүнүн) мазмунун өздөштүрүүсүнүн сапатын баалоо максатында жүргүзүлөт.
- 3.2. Ар бир предмет боюнча жылына акыркы тесттердин саны окуу программасы менен аныкталат. Иштин убактысы мугалимдин календардык-тематикалык пландаштырылышында чагылдырылып, окуучуларга жеткирилиши керек.
- 3.3. Бир күндө бирден ашык тест болушу мүмкүн эмес.
- 3.4. Класстык журналды каттоодо тесттин темасы көрсөтүлүшү керек. Кийинки сабак, эреже боюнча, тестирилөөнү аткарууда окуучулар кетирген каталарды анализдөөгө арналышы керек.
- 3.5. Тесттердин натыйжалары ушул темада класстык журналда чагылдырылышы керек. Окуучулардын күндөлүктөрүндө тесттик документтер үчүн белгилер да чагылдырылышы керек.
- 3.6. Тематикалык көзөмөл жүргүзүүдө катышуучулардын баарына белгилер коюлат. Сабакты көзөмөлдөө күнү мектепте окуучу жок болгон учурда, "кж" класстык журналга коюлат.
- 3.7. Мугалим окуучуну сабактан калган сабактарды өтүүдө же окуучу катышкан башка сабакта аткарууга милдеттендирүүгө укуктуу.
- 3.8. Окуучу тематикалык көзөмөл учурунда алынган канааттандырылгы эмес деген бааны мугалим тарабынан белгиленген тартипте 5 жумушчу күндүн ичинде оңдоого укуктуу.

3.9. Оорунун кесепетинен узак убакытка сабактан бошоп, тематикалык көзөмөлдөөдөн канааттандырылгыч эмес баа алган окуучу жекече консультациялардан жана контролдук (тесттик) иштин кайра жазылышынын чектеринде билимдин кемчиликтери жоюлгандан кийин берилет. Мугалим тарабынан белгиленген тартипте 10 жумушчу күндүн ичинде.

4. “ Беш балл” тутумунда белгиленүү үчүн критерийлер

4.1. Окуучулардын билими ар бир предмет боюнча белгилерди коюуга коюлган талаптарга ылайык беш баллдык система боюнча бааланат

4.2. Оозеки жоопторду баалоо.

Эгерде окуучу: "5" деген баа алам десе:

- программалык материалдын бүткүл көлөмү боюнча терең жана толук билимин жана түшүнүгүн көрсөтөт; каралып жаткан түшүнүктөрдүн, кубулуштардын жана мыйзам ченемдүүлүктөрдүн, теориялардын, мамилелердин маңызын толук түшүнүү;
- Окулган материалдын негизинде толук жана туура жооп түзүүнү билет; негизги жоболорду бөлүп көрсөтүү, жоопту конкреттүү мисалдар, фактылар менен өз алдынча тастыктоо; өз алдынча жана негиздүү талдоо, жалпылоо, корутунду жасоо. Предметтер аралык (мурун алган билимдин негизинде) жана предметтик байланыштарды орнотуу, тааныш эмес кырдаалда алган билимдерин чыгармачылык менен колдонуу.
- окуу материалын ырааттуу, так, ырааттуу, негиздүү жана так берүү; кабыл алынган терминологияны колдонуп, логикалык ырааттуулукта жооп берүү; өзүнүз жыйынтык чыгарыңыз;
- негизги түшүнүктөрдү, мыйзамдарды, теорияларды так аныктоону жана чечмелөөнү иштеп чыгуу;
- жооп берип жатканда, окуу китебинин текстин сөзмө-сөз кайталабаш керек; адабий тилде материал сунуштоо;
- мугалимдин кошумча суроолоруна туура жана кылдат жооп берүү. Көрсөтмө куралдарды, маалымдамаларды, окуу китептерин, кошумча адабияттарды, баштапкы булактарды өз алдынча жана сарамжалдуу пайдаланууга; жоопту коштогон жазууларды жүргүзүүдө нота конвенциясын колдонууга; байкоолордун жана эксперименттердин жыйынтыктарын далилдөө үчүн колдонуу;

3) чыгармачыл деңгээлде маселелерди чечүүдө алган билимин өз алдынча, ишенимдүү жана так колдонууга; мугалимдин өтүнүчү боюнча оңой эле оңдолуучу бирден ашык кемчиликти моюнга алат; иштөө үчүн зарыл болгон көндүмдөргө ээ; жоопту коштогон жазуулар талаптарга жооп берет.

Эгерде окуучу: "4" деген баа алам десе:

1) Бардык окулган программанын материалдары боюнча билимин көрсөтөт. Окулган теориялардын негизинде толук жана туура жооп берет; изилденген материалды көбөйтүүдөгү анча-мынча каталар жана кемчиликтер, түшүнүктөрдүн аныктамалары илимий терминдерди колдонууда же байкоолордун жыйынтыгында жана жалпылоодо толук эмес, анча-мынча так эместиктерди берген; материал белгилүү бир логикалык ырааттуулукта келтирилген, ошол эле учурда бир олуттуу ката кетирилген же экиден кем эмес кемчиликтер кетирилген жана аларды

мугалимдин өтүнүчү боюнча же бир аз жардамы менен өз алдынча ондой алат; окуу материалын негизинен өздөштүргөн; жообун конкреттүү мисалдар менен тастыктайт; мугалимдин кошумча суроолоруна туура жооп берет.

2) Окуп жаткан материалдагы негизги жоболорду өз алдынча баса алат; фактылардын жана мисалдардын негизинде жалпылоо, жыйынтык чыгаруу, предметтик байланыштарды түзүү. Практикада алган билимдерин өзгөртүлгөн кырдаалда колдонуу, оозеки сүйлөө маданиятынын негизги эрежелерин сактоо жана аны коштоо менен жазуу, илимий терминдерди колдонуу;

3) Маалымдамалар, окуу китептери, баштапкы булактар менен иштөө боюнча жетиштүү чеберчиликке ээ эмес (ал туура багытталган, бирок жай иштейт). Жазуу иштерин аткаруу эрежелеринин одоно бузулушуна жол берет.

Эгерде окуучу: "3" деген баа алам десе: 1) окуу материалынын негизги мазмунун өздөштүргөн, программанын андан ары өздөштүрүлүшүнө тоскоол болбогон материалды өздөштүрүүдө боштуктарга ээ болсо; 2) Материал ырааттуу эмес, тутумсуз, үзүндү келтирилген; 3) белгилүү бир билимдин жана көндүмдөрдүн жетишсиз калыптангандыгын көрсөтөт; аргументтер жана жалпылоолор начар, аларда ката кетирет. 4) илимий терминологияны колдонууда каталарга жана так эместиктерге жол берди, түшүнүктөргө жетиштүү так эмес аныктамалар берди;

5) Байкоолордун, фактылардын, корутундуларын жана жалпылоолорун далил катары колдонбогон же аларды баяндоодо ката кетирген; 6) ар кандай типтеги маселелерди чечүү үчүн зарыл болгон билимдерди колдонууда, белгилүү бир кубулуштарды теориялардын жана мыйзамдардын негизинде түшүндүрүүдө же теорияларды практикада колдонуунун конкреттүү мисалдарын тастыктоодо кыйынчылыктарга туш болсо; 7) мугалимдин суроолоруна толук эмес жооп берет (эң негизгисин калтырбай), же окуу китебинин текстинин мазмунун жаңыртып, бирок чоң мааниге ээ болгон айрым жоболорду жетиштүү деңгээлде түшүнбөйт;

8) окуу китебинин текстин (эскертүүлөрдү, баштапкы булактарды) көчүрүүдө айрым жоболорду жетишсиз түшүнгөндүгүн же мугалимдин суроолоруна толук эмес жооп берип, бир же эки одоно каталарды кетирсе.

Окуучу "2" деген баага ылайык деп табылат :

Эгер :

1. материалдын негизги мазмунун үйрөнбөгөн жана ачпаган;

2. корутунду же жалпылоо чыгарбайт

3. коюлган суроолордун чегинде программалык материалдын маанилүү же негизги бөлүгүн билбейт жана түшүнбөйт;

4. же начар калыптанган жана толук эмес билимге ээ болсо жана аны моделге ылайык конкреттүү маселелерди жана милдеттерди чечүүдө колдонууну билбесе;

5. же жооп бергенде (бир суроого) мугалимдин жардамы менен дагы оңдолбой турган экиден ашык одоно ката кетирсе.

4.3. Жазуу жүзүндөгү тесттерге баа берүү.

"5" деген баа, эгерде окуучу :

1. аткарылган иш толугу менен каталары жок . Иште 1-2 даана эмес ката болсо, "5" белгисин коюуга уруксат берилиши мүмкүн;

"4" деген баа, эгерде окуучу :

ал ишти толугу менен аткарган, бирок ал кандайдыр бир бирден кем эмес бир ката бар деп билдирди; Эки же үч катадан ашык эмес.

"3" деген баа, эгерде окуучу :

1. туура жарымынан кем эмес иш аткарылган;
2. же эки орой ката жасаган;
3. же бир орой жана бир нече орой эмес каталар;
4. же болбосо, үч ири каталар бар.

"2" деген баа, эгерде окуучу

1. ката саны жана нормадан жогору болсо "3" баасы коюлушу мүмкүн болгон менен;
2. же туура жарым иштен кем эмес аткарылган болсо.

5. Жыйынтык бааларды коюу.

5.1.2-11-класстарда бардык окуу сабактары боюнча белгилер чейрек үчүн коюлат. Жумасына 1 саат өтүлгөн предметтерден 1-жарым жылдык үчүн коюлат. Жеке сабактар боюнча атайын окутуу шарттарында билим алгандар окуу планы бул планга киргизилген предметтер, анын ичинде электрондук окууга чыгарылган предметтер боюнча гана аттестацияланат.

Объективдүү аттестациялоо окуучулар үчүн чейректтик же (жарым жылдык) болушу керек. үчтөн кем эмес(беш) баалардын учурда 1 сааттык жумалык окуу жүктөмү предмет боюнча; окуу жүктөмү 2 сааттан жумасына кеминде 4(6) баа; жүктөмдө 3 жана андан көп саат, жумасына кеминде 6(9) баа милдеттүү эске алуу менен окуучулардын билим сапаты боюнча жазуу жүзүндөгү, лабораториялык жана практикалык жумуштар. Бул, мисалы, орус тили, адабият, математика, табият, химия сыяктуу сабактар боюнча аткаруу үчүн өзгөчө маанилүү болуп саналат. Биринчи эки чейрек (жарым жылдыктын) башталышынан тартып апталар (3 апта 1 сааттык жумалык жүктөмдө) белгилердин топтолуусу эске алынбайт. 3 жума бүткөндөн кийин 1 баа милдеттүү болуп саналат, ал эми 4 жума бүткөндөн кийин баалар жумасына 1-2 саат. Көп саат менен баалардын саны көбөйөт. Топтолуучулугу жок сабактары барбаган окуучуларда эсепке алынат. Эгерде окуучу катары менен 2 же андан көп сабакка барса (каникулдан кийин биринчи эки сабакка эсеп кылынбаса), анда мугалим милдеттүү баа коюушу шарт.

баллды орточо баллынан ашып кеткенде; "жакшы" баанын мааниси жогору болгон учурда орточо балл 3,6 балл; "канааттандырарлык" орточо баллдын мааниси жогору болгон учурда 2,7.

Эгерде окуучунун медициналык маалымдамасы болсо, окуучунун сабактар боюнча дене тарбиянын теориялык билими оң бааланат.

5.2.Чейректтик жыйынтыктоочу белгилерин коюуда акыркы баага таасирин тийгизген эң маанилүүсү, тесттер, диктанттар жана рефераттарды коргоого коюлган баа. Бааланууга тийиш болгон иш-аракет түрүнүн салмактуулук коэффициенти - бул берилген иштин

түрүнүн салыштырмалуу маанилүүлүгүн чагылдырган параметр. Баанын салмактануу коэффициенти учурдагы, ортоңку жана жыйынтыктоочу көзөмөлдөө учурунда жумушту баалоодо факторлордун же субъективдүүлүктүн ролун төмөндөтүүгө мүмкүндүк берет. Салмак фактору окуучулардын билимдин жогорку натыйжаларына жетишүүгө, билим берүү иш-аракеттерин аң-сезимдүү жүзөгө ашырууга түрткү берет.

(1- тиркеме)

Чейрек же жарым жылдык баа үчүн баалоо шкаласы Орточо алынган орточо балл	Чейректин баасын эсептөө
0-2,74	2
2,75-3,60	3
3,61-4,60	4
4,61-5,00	5